

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา
อย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

MODEL OF GUIDANCE ACTIVITY TO ENHANCE CREATIVE PROBLEM
SOLVING ABILITIES AND COUNSELING INNOVATION ABILITIES
OF YOUTH COUNSELOR STUDENTS, LOWER
SECONDARY SCHOOL LEVEL

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร / Janpen Suwannakorn¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว และ 3) ขยายผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนดอนคาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 37 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ทำการทดลองรวม 20 ชั่วโมง ใช้แผนการทดลองที่มีกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวโดยมีการวัดค่าตัวแปรตาม ก่อนและหลังการทดลอง และศึกษาพัฒนาการ 3 ระยะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการจัดกิจกรรม คู่มือการใช้หน่วยและแผนการจัดกิจกรรม แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงาน “นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา” และแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว มีชื่อว่า “PECCAP” มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นเองอย่างเป็นระบบในรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยการบูรณาการ 5 รูปแบบการสอนเข้าด้วยกัน คือ (1) การเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว (2) การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (3) การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (4) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (5) การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ภายใต้หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและวัฒนธรรมในสังคม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริม

¹ ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนดอนคาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน PECCAP ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมผู้เรียน (P) ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหาข้อมูล ตั้งสมมติฐาน (E) ขั้นที่ 3 รวบรวม วิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูล (C) ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ (C) ขั้นที่ 5 ซักถามเพื่อสร้างทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหา (A) และ ขั้นที่ 6 นำเสนอและสรุปผลการประเมิน (P) 4) การวัดและประเมินผล วัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา 8 ด้าน 14 ตัวชี้วัด และ 5) ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย (1) บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือจัดกิจกรรม จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ร่วมประเมินผลการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา และผลงานที่ผู้เรียนนำเสนอตามสภาพจริง และ (2) นักเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ บันทึกผลการให้คำปรึกษาและจัดทำรายงานเสนอผู้เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นระบบภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ ผลการหาค่าประสิทธิภาพของรูปแบบตามเกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 85.23/86.01

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวมีดังนี้ 2.1) หลังร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบนักเรียนมีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) หลังร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบนักเรียนมีพัฒนาการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในระดับมาก 2.3) หลังร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบนักเรียนมีพัฒนาการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาในระดับมาก

3. ผลการขยายผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว พบว่า นักเรียนกลุ่มขยายผลที่เรียนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว, การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์, การสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop and determine the efficiency of model of guidance activity; 2) evaluate the effectiveness of model of guidance activity; and 3) disseminate the model of guidance activity. The sample were 37 students in 7th – 9th grade who was studying in the second semester of the academic year 2019 at Donkhawittaya School under the Office of the Secondary Educational Service Area 9, derived by purposive sampling. A total of 20 hours of experiments were performed using the one group pretest-posttest design and the 3 phase development studies. The research instruments consisted of a model of guidance activity, a unit manual and an activity plan, a group behavior observation form, an evaluation form for creative problem-solving and counseling innovation ability, a work skill

assessment form for those relating to organizing “Youth Counselor Students” presentation activity; and a reflecting journal of guidance activities. The data was analyzed with mean, standard deviation, dependent t-test, and content analysis.

The research results showed that:

1. The model of guidance activity, named “PECCAP”, consists of 5 components. These are: 1) Principles. It should focus on students to create their own knowledge systematically through the form of guidance activities, by integrating 5 teaching models: (1) guidance activity learning, (2) activity-based learning, (3) case-based learning, (4) problem-based learning, and (5) inquiry-based learning, which are under the principle of guidance activities, constructivism theory, humanism theory, Piaget's theory of cognitive development, and cooperative learning. 2) Objectives. The objective is to enhance creative problem solving and counseling innovation ability. 3) Learning process. There are 6 steps of activity, PECCAP: (1) preparing students (P), (2) exploring and searching for hypothetical data (E), (3) collecting, analyzing and discussing the data (C), (4) creating a new concept (C), (5) asking questions to create alternatives or solutions (A), and (6) presenting and summarizing the evaluation results (P). 4) Assessment and evaluation. The assessment and evaluation are conducted in 8 aspects of creative problem-solving and counseling innovation ability with 14 indicators. 5) Supporting factors. The supporting factors are (1) personnel who are related and give cooperation in activities, set the atmosphere to facilitate learning, and participate in evaluating the results of creative problem-solving, counseling innovation ability, and learners’ presented performance in actual condition; and (2) students who is diligent to study in a systematic manner, systematically record the results of counseling and make reports to present to relevant persons under the supervision of experts. The efficiency of this model (E_1/E_2) was 85.23/86.01.

2. The effectiveness of the developed model indicated that 2.1) after participating in the guidance activities based on the model, students’ creative problem-solving and counseling innovation ability were higher than that of before at statistical significance level of .05; 2.2) after participating in the guidance activities based on the model, students developed the creative problem-solving at a high level; and 2.3) after participating in the guidance activities based on the model, students developed the counseling innovation ability at a high level.

3. The results of the dissemination using model of guidance activity indicated that creative problem solving abilities and counseling innovation abilities for lower secondary school students after using the model were significantly higher than before the instruction at .05

Keyword: model of guidance activity, creative problem-solving, counseling innovation creation

บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 จัดเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการเรียนรู้เพื่อให้ก้าวหน้าและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ผลจากการศึกษางานวิจัยของ Treffinger (2008: 1-7) ที่ได้พัฒนาและนำเสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การเรียนรู้ และการทำงานในโลกยุคเทคโนโลยีสรุปไว้ 4 ทักษะ ได้แก่ 1) การรู้หนังสือในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) กระบวนการคิดเชิงประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ 3) การสื่อสารอย่างได้ผล และ 4) การมีผลิตภาพที่สูง ทั้งนี้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นดังกล่าวนำไปสู่แนวคิดที่ว่า การพัฒนาคนให้มีความสามารถอยู่ในสังคมอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้เรียนในยุคนี้จึงต้องมีความสามารถในการคิดเชิงระบบ การคิดเชิงเหตุผล คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศ

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นับเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญยิ่งเนื่องจากการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นวิธีการแก้ปัญหาโดยอาศัยจินตนาการและการไตร่ตรองอย่างละเอียด (Mitchell & Kowalik, 1999: 4) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Arbesman & Puccio, 2001: 176-178) ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับบุรุษราพร รามศิริ (2556: 2) ที่ระบุว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นการแก้ปัญหาที่ใช้ความคิด 2 ประการ ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการคิดวิธีการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย และความคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อใช้พิจารณาวิธีการแก้ปัญหา ดังนั้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นการคิดที่ต้องอาศัยทั้งองค์ประกอบของการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจัดเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่ต้องอาศัยการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (พัชรา พุ่มพชาติ, 2552: 3) และสอดคล้องกับแนวคิดของพิชญานันท์ พานะกิจ (2558: 127) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่มีการรับรู้ ทำความเข้าใจข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับปัญหาโดยใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบที่มีการประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อค้นหาแนวคิดใหม่ ๆ ร่วมกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบและทางเลือกที่มีคุณค่าในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการรายงานผลการประเมินระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ได้แก่ TIMSS PISA ซึ่งชี้ให้เห็นว่า นักเรียนไทยขาดความรู้ความเข้าใจเชิงลึกในคณิตศาสตร์ ไม่สามารถเชื่อมโยงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และพบว่า นักเรียนไทยขาดทักษะการคิด ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา และจากการศึกษาเบื้องต้นยังพบว่า หลักการของการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาที่เน้นการพัฒนาสมองทั้งสองซีกควบคู่กัน โดยฝึกการคิดสร้างสรรค์

ควบคู่กับการคิดอย่างมีเหตุผลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (creative problem-solving program: CPS) ทั้งนี้ พิษณุพันธ์ พานะกิจ (2558: 12) สรุปว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้รับการพัฒนาโดย Donald J. Treffinger, Scott G. Isaksen, & K. Brian Dorval ซึ่งเป็นกระบวนการในการคิดแก้ปัญหา โดยเริ่มจากการมีความเข้าใจในปัญหาและมีการคิดสร้างสรรค์เพื่อหาทางออกของปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้มีการวางแผนในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และผลการวิจัยหลายเรื่องที่มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อคุณภาพของผู้เรียนทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์, 2557; นิวัฒน์ บุญสม, 2556; รุจิราพร รามศิริ, 2556; กัญญารัตน์ โคจร, 2554; คชาภุช เหลี่ยมไธสง, 2554 และสิทธิชัย ชมพูพาทย์, 2554 สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ เมื่อผนวกกับความพากเพียรอดสาหัสได้รังสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ออกมาในโลกอยู่ตลอดเวลา เราเรียกสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ว่า “นวัตกรรม” ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในยุคศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม และจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และทักษะการสร้างนวัตกรรม (วิจารณ์ พานิช, 2556)

แนวทางการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ จากการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว พบว่าไม่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมและขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่แน่นอน ขึ้นอยู่ที่ดุลยพินิจของครูผู้สอนในแต่ละบริบทที่จะพิจารณาเลือกกิจกรรมทางการแนะแนวด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการอภิปราย ศึกษากรณีตัวอย่าง และสรุปแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เล่นเกม แสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อที่ครูกำหนดและปฏิบัติตามชุดกิจกรรมหรือแบบฝึกในห้องเรียนเท่านั้น (ภัทรมน ชันธาฤทธิ์, 2551; กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้ จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า หากมีรูปแบบและขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ชัดเจน โดยมีคู่มือการใช้หน่วยและแผนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัยสำหรับครูผู้สอนนำไปใช้ จะส่งผลทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC: Youth Counselor) เป็นกลุ่มของนักเรียนเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียนที่มีจิตอาสา มีบทบาทสำคัญซึ่งได้รับการฝึกฝนทักษะและกระบวนการให้คำปรึกษาอย่างดีจากครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการให้คำปรึกษา นักเรียนสามารถช่วยดำเนินการให้คำปรึกษา ดูแล สอดส่องและเข้าถึงกลุ่มนักเรียนที่ประสบปัญหาด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนได้อย่างดีทุกด้าน เป็นต้นว่า ด้านการเรียน การคบเพื่อน การศึกษาต่อ และการประพฤติปฏิบัติทั้งในและนอกสถานศึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจะเป็นตัวแบบที่ดีสามารถช่วยให้เพื่อนเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพ

ระหว่างเพื่อนด้วยกันอีกทางหนึ่ง (กรมสุขภาพจิต, 2560; กระทรวงศึกษาธิการ และสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2561) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนคาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ

2.2 เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนตามรูปแบบ

2.3 เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนตามรูปแบบ

3. เพื่อขยายผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (research and development: R & D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods research) ที่มีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน (the embedded design) ด้วยการศึกษาวิธีการเชิงปริมาณ (quantitative methods) เสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (qualitative methods) เพื่อตอบคำถามการวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (research: R₁) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (analysis: A) และความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (development: D₁) ออกแบบและพัฒนา (design and development: D & D) รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ เครื่องมือประกอบการใช้

รูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ และเพื่อประเมินประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (field tryout) ของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (research: R₂) ทดลองใช้ (implementation: I) รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ได้พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (development: D₂) ประเมินผล (evaluation: E) รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข และรับรองรูปแบบด้วยการนำไปขยายผล กับนักเรียนกลุ่มเครือข่ายในโรงเรียนและต่างโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนดอนคาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 ห้องเรียน รวมนักเรียน จำนวน 490 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เลือกเรียนรายวิชาชุมนุมแนะแนว ซึ่งถือเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC: Youth Counselor) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 37 คน

1.3 กลุ่มขยายผลรูปแบบ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.3.1 กลุ่มเครือข่ายในโรงเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนคาวิทยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 40 คน ดำเนินการ ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยครูที่ปรึกษา (ทำหน้าที่ครูแนะแนว) จำนวน 1 คน โดยนักเรียน มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติไม่แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.3.2 กลุ่มเครือข่ายต่างโรงเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองวัลย์เปรียงวิทยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 30 คน ดำเนินการ ทดลอง ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยครูแนะแนว จำนวน 1 คน โดยนักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณสมบัติไม่แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (independent variable) ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อน ที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่

2.2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 ด้าน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านความสามารถในการค้นพบความจริง (fact finding ability) ด้านความสามารถในการค้นพบปัญหา (problem finding ability) ด้านความสามารถในการค้นหาแนวคิด (idea finding ability) ด้านความสามารถในการค้นหาคำตอบ (solution finding ability) และด้านความสามารถในการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ (creating new challenge ability)

2.2.2 ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน 9 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรม 5 ตัวชี้วัด คือ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการพัฒนานวัตกรรม (2) การออกแบบพัฒนานวัตกรรม (3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม (4) การประเมินและสรุปผล และ (5) การนำเสนอนวัตกรรม ด้านคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม 3 ตัวชี้วัด คือ (1) การแก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ (2) การใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า (3) การนำไปใช้ ด้านความเป็นนวัตกรรม 1 ตัวชี้วัด คือ ความเป็นนวัตกรรม

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 20 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 รายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุม) โดยใช้ชื่อว่า “ชุมนุมแนะแนว”

แบบแผนการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดแบบแผนการทดลองตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองตามวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การทดลอง	แบบแผนการทดลอง	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ
1. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ	$\begin{array}{c} \text{The One-Group Pretest-Posttest design} \\ \hline O_1 \quad X \quad O_2 \\ \hline \end{array}$ (Campbell & Stanley, 1966: 7) เมื่อ X คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว O_1 และ O_2 คือ ผลการทดสอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามลำดับ	t-test แบบ dependent
2. ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ชั่วโมงที่ 1-7 ระยะที่ 2 ชั่วโมงที่ 8-14 ระยะที่ 3 ชั่วโมงที่ 15-20	$\begin{array}{c} \text{The Equivalent Time Series Design} \\ \hline X \quad O_1 \quad X \quad O_2 \quad X \quad O_3 \\ \hline \end{array}$ (Campbell & Stanley, 1966: 7) เมื่อ X คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว O_1 O_2 และ O_3 คือ ผลการทดสอบระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว	หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อพิจารณาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนกราฟเพื่อดูพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่าง
3. ศึกษาพัฒนาการการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ชั่วโมงที่ 1-7 ระยะที่ 2 ชั่วโมงที่ 8-14 ระยะที่ 3 ชั่วโมงที่ 15-20	$\begin{array}{c} \text{The Equivalent Time Series Design} \\ \hline X \quad O_1 \quad X \quad O_2 \quad X \quad O_3 \\ \hline \end{array}$ (Campbell & Stanley, 1966: 6) เมื่อ X คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว O_1 O_2 และ O_3 คือ ผลการทดสอบระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว	หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อพิจารณาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนกราฟเพื่อดูพัฒนาการของความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ ชื่อ สกุล ชั้น เลขที่ และตอนที่ 2 มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ ดีมาก ดี พอใช้ โดยวัดพฤติกรรมการปฏิบัติงาน 5 ด้าน คือ 1) การตอบคำถามที่เป็นเหตุและผล 2) ความคิดรวบยอด 3) การเชื่อมโยงเนื้อหา 4) ความครอบคลุมประเด็นเนื้อหา และ 5) ความถูกต้อง

ชัดเจน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ฉบับที่ 2 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลทั่วไปของนักเรียนรายบุคคล ได้แก่ ชื่อ สกุล ชั้น เลขที่ และตอนที่ 2 มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยประเมินความสามารถของผู้เรียน 8 ด้าน คือ 1) การค้นพบความจริง 2) การค้นพบปัญหา 3) การค้นหาแนวคิด 4) การค้นหาคำตอบ 5) การสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ 6) กระบวนการพัฒนานวัตกรรม 7) คุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม และ 8) ความเป็นนวัตกรรม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า แบบประเมินความสามารถมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach กับนักเรียนจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าเท่ากับ .910

ฉบับที่ 3 แบบประเมินทักษะการนำเสนอผลงาน “นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา” มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ ชื่อ สกุล ชั้น เลขที่ และตอนที่ 2 มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ ดีมาก ดี พอใช้ โดยวัดผลการนำเสนอผลงาน 5 ด้าน คือ 1) การตอบคำถามที่เป็นเหตุและผล 2) ความคิดรวบยอด 3) การเชื่อมโยงเนื้อหา 4) ความครอบคลุมประเด็นเนื้อหา และ 5) ความถูกต้องชัดเจน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า แบบประเมินทักษะการนำเสนอผลงานมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

ฉบับที่ 4 แบบบันทึกสะท้อนผลการจัดกิจกรรมแนะแนว มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ ชื่อ สกุล ชั้น เลขที่ และตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบพรรณนาความโดยผู้เรียนเขียนสะท้อนการเรียนรู้และการพัฒนาการด้วยตนเอง 4 ด้าน คือ 1) ความรู้ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม 2) แนวคิดที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติ 3) การนำความรู้และแนวคิดไปประยุกต์ใช้ และ 4) ปัญหา/ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า แบบบันทึกสะท้อนผลการจัดกิจกรรมแนะแนว มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว มีหลักสำคัญ 4 ด้าน คือ 1) การสร้างความรู้ 2) การเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม 3) พัฒนาการทางสติปัญญาและวัฒนธรรมในสังคม และ 4) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แนวทาง

การจัดกิจกรรมบูรณาการรูปแบบการสอน 5 รูปแบบเข้าด้วยกันคือ (1) การจัดกิจกรรมแนะแนว (2) การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (3) การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (4) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ (5) การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 หลักการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นเองอย่างเป็นระบบในรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยการบูรณาการรูปแบบการสอน 5 รูปแบบเข้าด้วยกัน คือ การเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว การใช้กิจกรรมเป็นฐาน การใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน การใช้ปัญหาเป็นฐาน และการสืบเสาะหาความรู้ ภายใต้หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและวัฒนธรรมในสังคม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.2 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน เรียกว่า “PECCAP Model” ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมผู้เรียน (preparing students: P) ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหาข้อมูลตั้งสมมุติฐาน (exploring and searching for hypothetical data: E) ขั้นที่ 3 รวบรวม วิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูล (collecting, analyzing and discussing the data: C) ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ (creating a new concept: C) ขั้นที่ 5 ชักถามเพื่อสร้างทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหา (asking questions to create alternatives or solutions: A) และขั้นที่ 6 นำเสนอและสรุปผลการประเมิน (presenting and summarizing the evaluation results: P)

1.4 การวัดและประเมินผล วัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา 8 ด้าน ครอบคลุมตัวชี้วัด 14 ตัวชี้วัด

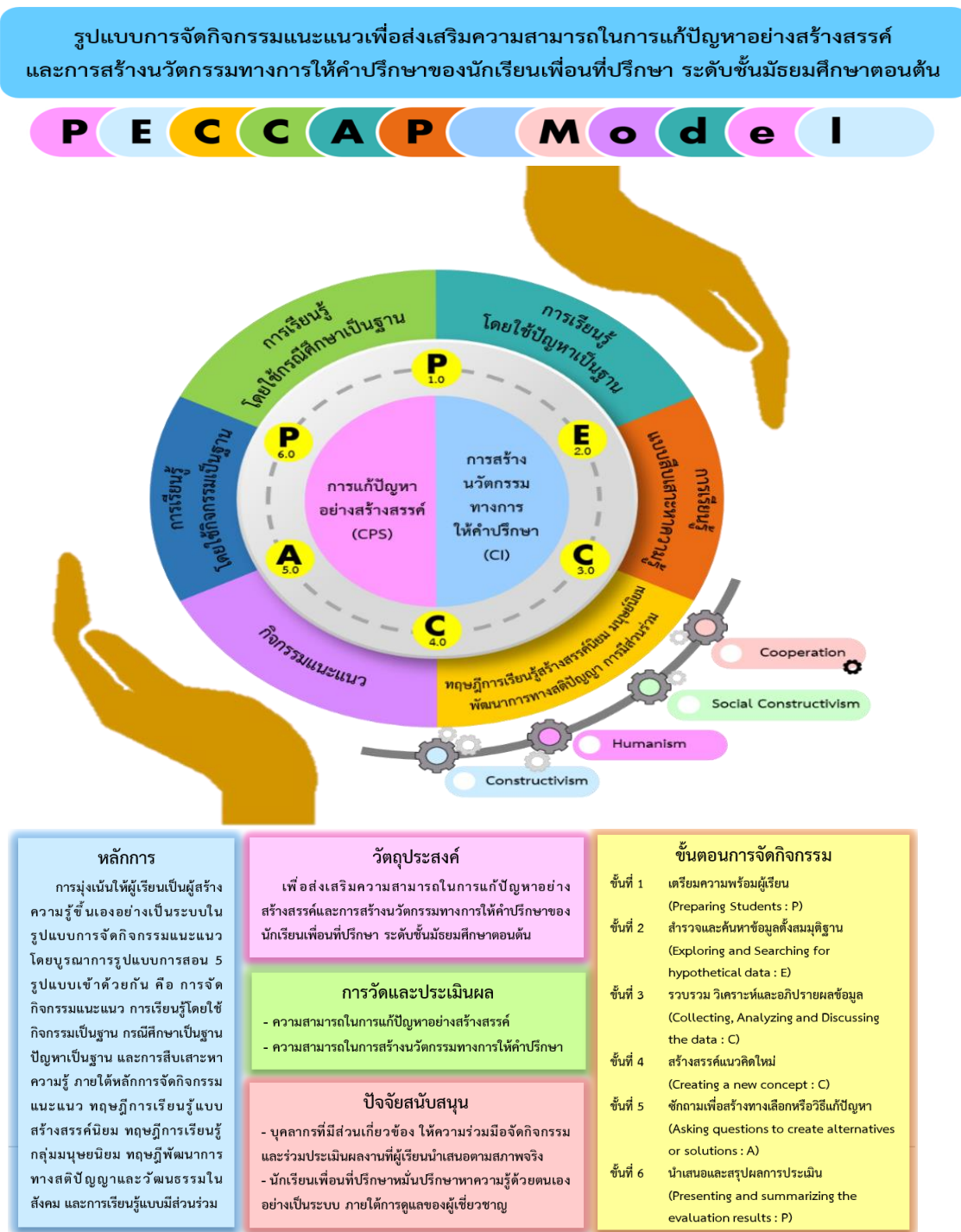
1.5 ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย (1) บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ร่วมประเมินผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา และผลงานที่ผู้เรียนนำเสนอตามสภาพจริง (2) นักเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ บันทึกผลการให้คำปรึกษาและจัดทำรายงานเสนอผู้เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นระบบภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการหาค่าประสิทธิภาพของรูปแบบ ตามเกณฑ์ E_1/E_2 กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบเท่ากับ 85.23/86.01 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าประสิทธิภาพ
E_1	146	121.05	85.23	E_1/E_2 85.23/86.01
E_2	40	34.41	86.01	

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (PECCAP Model)

ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

1. หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ “PECCAP” พบว่า นักเรียนมีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาจำแนกตามรายด้าน พบว่า นักเรียนมีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา หลังร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test แบบ dependent มีผลการทดสอบดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ โดยภาพรวม

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม ทางการให้คำปรึกษา	n	คะแนน เต็ม	คะแนน ก่อนร่วมกิจกรรม		คะแนน หลังร่วมกิจกรรม		t – test	P
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
โดยภาพรวม 8 ด้าน ครอบคลุม 14 ตัวชี้วัด	37	40	22.32	2.82	34.41	2.30	22.84*	.00

*P < .05

จากตารางที่ 3 โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา หลังร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 34.41$, S.D = 2.30) สูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 22.32$, S.D. = 2.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้น

สรุปผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามรูปแบบ มี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และ ระยะที่ 3 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยภาพรวม

กลุ่มตัวอย่าง		คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์		
		ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3
ภาพรวม (ความสามารถด้านที่ 1 – 5)	$\bar{X}$	2.12	3.71	4.39
	S.D.	0.15	0.32	0.29
	ระดับคะแนน	น้อย	มาก	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในภาพรวมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว สูงขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับมากและระดับมาก โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับน้อย ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.12$, S.D. = 0.15 และ $\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.32, $\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.29) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นจากระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 3 ตามลำดับ

3. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีพัฒนาการความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงขึ้น

สรุปผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามรูปแบบ มี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระยะที่ 2 ระยะที่ 3 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 พัฒนาการความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยภาพรวม

กลุ่มตัวอย่าง		คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา		
		ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3
ภาพรวม (ความสามารถด้านที่ 6 – 8)	$\bar{X}$	1.97	3.15	4.14
	S.D.	0.07	0.20	0.30
	ระดับคะแนน	น้อย	ปานกลาง	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาในภาพรวมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว สูงขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับปานกลางและระดับมาก โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับน้อย ระยะที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง และระยะที่ 3 อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.07, $\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.20, $\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.30) ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียน

มีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นจากระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 3 ตามลำดับ

ผลการขยายผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

พบว่า นักเรียนกลุ่มขยายผลการวิจัยที่ร่วมกิจกรรมแนะแนว หลังร่วมกิจกรรมแนะแนวมีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 6-7

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา ก่อนและหลังการร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบของนักเรียนกลุ่มขยายผลเครือข่ายในโรงเรียน

กลุ่มขยายผล	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t - test	P
ก่อนร่วมกิจกรรม	40	40	28.30	2.32	15.30*	.00
หลังร่วมกิจกรรม	40	40	34.30	1.83		

*P < .05

จากตารางที่ 6 โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนกลุ่มขยายผลซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายในโรงเรียน มีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา หลังร่วมกิจกรรม ($\bar{X}$ = 34.30, S.D. = 1.83) สูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรม ($\bar{X}$ = 28.30, S.D. = 2.32) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา ก่อนและหลังการร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบของนักเรียนกลุ่มขยายผลเครือข่ายต่างโรงเรียน

กลุ่มขยายผล	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t - test	P
ก่อนร่วมกิจกรรม	30	40	27.40	3.16	10.53*	.00
หลังร่วมกิจกรรม	30	40	34.07	1.74		

*P < .05

จากตารางที่ 7 โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนกลุ่มขยายผลซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายต่างโรงเรียน มีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา หลังร่วมกิจกรรม ($\bar{X}$ = 34.07, S.D. = 1.74) สูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรม ($\bar{X}$ = 27.40, S.D. = 3.16) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว แบบ “PECCAP” ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา และมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษา นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) มาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว) ผลการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว (Greene, 2008; Burden, 2003; Watson, 2003) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาจากแนวคิดของ Osborn (1963); Torrance (1965); รุจิราพร รามศิริ (2556); อารี พันธมณี (2557) และ พิษญาณ์ พานะกิจ (2558) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget ร่วมกับทฤษฎีวิวัฒธรรมเชิงสังคมของ Vygotsky ทฤษฎีการสร้างความรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการบูรณาการการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

ประกอบกับผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเรียนการสอน อันเนื่องมาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ (Joyce, Weil & Calhoun, 2009: 21-37) ที่สรุปว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบ สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี โดยการเรียนการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ ผลจากการวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายวิธีการ ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะเนื้อหาวิชา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความพร้อมของผู้เรียน บริบทและสภาพแวดล้อม และสื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของ ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism theory) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (humanism theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget ร่วมกับทฤษฎีวิวัฒธรรมเชิงสังคมของ Vygotsky ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการบูรณาการการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การนำแนวคิดจากทฤษฎีและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกัน สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างดี

2. จากผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีผลการวิจัยดังนี้

2.1 หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ “PECCAP” นักเรียนมีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา จำแนกตามรายด้าน พบว่า นักเรียนมีคะแนนรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การค้นพบความจริง กระบวนการพัฒนานวัตกรรม คุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม การวางแผนปฏิบัติการ การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด การค้นพบปัญหาการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ และความเป็นนวัตกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมากกว่าการปฏิบัติตามคำบอกของครู ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองกับสมาชิกกลุ่ม เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก นักเรียนมีทัศนคติที่ดี มีอิสระในการเรียนรู้ เกิดการค้นพบและการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น (Joyce & Weil, 1986 อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2555)

นอกจากนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เน้นหลักการและแนวคิดการสร้างความรู้ (constructivist) โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนและนำเสนอผ่านผลงานที่จัดทำ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนรู้แล้วกับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียน การให้โอกาสผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มทำโครงการ/ชิ้นงานที่ตนเองสนใจ เปิดโอกาสให้มีการนำเสนอความคิด ผลงาน และผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และให้เวลาทำงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (humanism) ที่ให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองหากบุคคลมีอิสระภาพและเสรีภาพมนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผลงาน ภาระงานที่ผู้เรียนคิดประดิษฐ์เป็นผลจากความรู้ ความสามารถ ความถนัดเพื่อสื่อสารออกมาให้รู้ตัวตนของผู้เรียนอย่างดียิ่ง ดังที่ ประจิม เมืองแก้ว, ภูฟ้า เสวกพันธ์ และเอี่ยมพร หลินเจริญ (2559); เกศสุดา แสนนามวงษ์ (2559); บุญเลิศ คำปัน (2560); สายหยุด มีฤกษ์ และชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งรูปแบบและเทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนวได้พัฒนาจากวิธีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ “PECCAP” พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในภาพรวมสูงขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับมากและระดับมาก โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับน้อย ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ถึงระยะที่ 3 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ในด้านความสามารถในการค้นพบความจริง รองลงมาอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการค้นหาแนวคิด ด้านความสามารถในการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ด้านความสามารถในการค้นหาคำตอบ และด้านความสามารถในการค้นพบปัญหา

2.3 หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ “PECCAP” พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการของการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาในภาพรวมสูงขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับปานกลางและระดับมาก โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับน้อย ระยะที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง และระยะที่ 3 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นจากระดับที่ 1 ถึงระยะที่ 3 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาในแต่ละด้านพบว่า นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรม รองลงมาคือ ด้านคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม และด้านคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากระดับที่ 1-ระยะที่ 3 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้านเป็นเพราะว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบมีค่าเท่ากับ 85.23/86.01 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัฒน์ บุญสม (2556); รุจิราพร รามศิริ (2556); พิษณุพันธ์ พานะกิจ (2558); เกศสุดา แสนนามวงษ์ (2559); ประจิม เมืองแก้ว, ภูฟ้า เสวกพันธ์ และเอื้อมพร หลินเจริญ (2559); ปกัสรภรณ์ ระวี และธัญญพร ศรีวิเชียร (2561) 3. ผลการขยายผลรูปแบบพบว่า หลังร่วมกิจกรรมแนะแนว ผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งกลุ่มเครือข่ายในโรงเรียนและต่างโรงเรียน แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะและบริบทใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะของการบูรณาการความรู้ ซึ่งมีลักษณะไม่แตกต่างจากที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ปรับเปลี่ยนครูผู้สอนซึ่งเป็นครูที่ปรึกษา ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูแนะแนว โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของผู้เรียน ซึ่งการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างเป็นระบบ มีการนำไปใช้จริง ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปขยายผล ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพหากศึกษารายละเอียดการใช้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวไปใช้

1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวนี้นี้ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มก่อนนำไปใช้จึงควรศึกษา ทำความเข้าใจรูปแบบและขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถบูรณาการจัดกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับบริบทสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนได้ตามความเหมาะสม

1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวนี้นี้ ต้องใช้เวลาในขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาค่อนข้างมาก ครูควรยืดหยุ่นเรื่องระยะเวลาในการสร้างและวัดประเมินผลชิ้นงานให้เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 การวัดและประเมินผลการนำเสนอผลงานเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ มีความต้องการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโดยตรงจึงจะสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษากับนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและบุคคลอื่นในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ต่อไปได้

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดตัวแปรเชิงปริมาณของตัวแปรตามทุกด้าน เพื่อแสดงผลการวิเคราะห์ให้เห็นความแตกต่างระหว่างความสามารถแต่ละด้านของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน

สรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีชื่อว่า “PECCAP Model” ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบตามเกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 85.23/86.01 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า หลังร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ นักเรียนมีผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ นักเรียนมีพัฒนาการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นในระดับมาก หลังร่วมกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบ นักเรียนมีพัฒนาการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงขึ้นในระดับมาก และผลการขยายผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว พบว่า นักเรียนกลุ่มขยายผลที่เรียนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษา มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมทางการให้คำปรึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2560). **พฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2562, จาก <http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=964.27>
- กระทรวงศึกษาธิการ และสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2561). **มาตรฐานการแนะแนว** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญารัตน์ โคจร. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (CPS Learning Model) เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษา คุุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกศสุตา แสนนามวงษ์. (2559, สิงหาคม-พฤษภาคม). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ทฤษฎีปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วารสารราชพฤกษ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 14 (2), 91-98.
- คชาภุช เหลี่ยมไธสง. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตระดับอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิวัฒน์ บุญสม. (2556). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเลิศ คำปัน. (2560, มกราคม-มีนาคม). **การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 11 (1), 128-134.
- ปภัสราภรณ์ ระว่า และธัญญพร ศรีวิเชียร. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). **การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมแนะแนวสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2**. วารสารวไลยของวรรณปริทัศน์, 9 (2), 68-80.
- ประจิม เมืองแก้ว, ภูฟ้า เสวกพันธ์ และเอื้อมพร หลินเจริญ. (2559, เมษายน-มิถุนายน). **การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดจิตตปัญญาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18 (2), 50-59.
- พิชญาน์ พานะกิจ. (2558). **การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พัชรา พุ่มพชาติ. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับ **เด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทรมน ชันธาฤทธิ์. (2551). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบำเพ็ญเหนือ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุจิราพร รามศิริ. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อ **เสริมเสริมสร้างทักษะการวิจัย ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2555). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **งานสำคัญของการศึกษาไทย สร้าง “ทักษะ” ให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). **กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายหยุด มีฤทธิ์ และชาติชาย พิทักษ์นาคม. (2561, มกราคม-มีนาคม). การใช้กิจกรรมแนะแนวเชิงพุทธ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการจัดการเรียน เวลา และความสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช**, 16 (1), 268–285.
- สิทธิชัย ชมพูพาทย์. (2554). **การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของครูและนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์โดยใช้ การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรม ศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธมณี. (2557). **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- Arbesman, M. & Puccio, G. (2001). Enhanced quality through creative problem teams. **Journal of Nursing Administration**, 31, 176-178.
- Burden, P. R. (2003). **Classroom management: Creating a successful learning environment** (2nd ed.). Hoboken, NJ: Wiley.

- Campbell, D. T. & Stanley, J. C. (1966). **Experimental and quasi-experimental design for research**. Hope-Well, NJ: Houghton Mifflin.
- Greene, R. W. (2008). **Lost at school: Why our kids with behavioral challenges are feeling through the cracks and how we can help them**. New York: Scribner.
- Joyce, B., Weil, M. & Calhoun, E. (2009). **Model of teaching**. Boston: Allyn and Bacon.
- Mitchell, W. E. & Kowalik, T. F. (1999). **Creative problem solving** (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Osborn, A. F. (1963). **Creative Imagination** (3rd ed.). New York: Charles Scribners Sons.
- Osborn, A. F. (1957). **Applied imagination**. New York: Charles Scribners.
- Torrance, E. P. (1965). **Guiding creative talent**. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Treffinger, D. J. (2008). Creative problem solving (CPS) in education. **Creative Learning Today**, 15 (3), 1-7.
- Watson, M. (2003). **Learning to trust: Transforming difficult elementary classroom through development discipline**. San Francisco: Jossey-Bass.